

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za naše verno ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vreja in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

Vsebina 12. zvezka.

„Bodite hvaležni“	353
Tolažila sv. vere. Delo	356
Častitljiva Marija Križana, devica 3. reda	361
Življenje sv. Roze Viterbske, device III. reda sv. Frančiška.	
7. Življenje po smerti	362
O češčenju in onečeščenju trupla sv. Elizabete	371
Z misijonskega popotovanja	377
Drobtinice. Potolaži se! Po žalosti radost!	381
Osamljena	382
Iz Komende	382
Priporočilo v molitev	382
Zahvala za vslišano molitev	383
Za kitajski misijon	384
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1910. Mesec december	384

V GORICI
Narodna Tiskarna
1910.

Izhaja v prostih obrokih. Stane cel tečaj (12 zvezkov): 1 K 50 h.
Naslov za naročila: „Cvetje“ frančiškanski samostan v Gorici.

Praesens effectivum.

(Dalje).

Človek, ki je frizinške spiske (zlasti II.) prepisal na ohranjene liste, je bil pač res premalo zmožen slovenščine, sicer ne bi bil pisal boido za pojdo, bzzređu za bez redu, briplisaze za približ aše itd.; ali prvotnemu pisavcu, ki je te spiske prevel, bodisi iz latinščine, ali iz nemščine, moramo prisoditi primeroma prav dobro znanje naše tadanje slovenščine, posebno dober čut za doveršnost in nedoveršnost glagolov. Zlasti je to jasno pri glagolih tvoriti in stvoriti, pasti, spasti in spasati. Prim. I. 22, 24: tebe se mil tvorju „tibi me excusabilem facio“ (po Vondraku; Mikl. Vgl. gramm. III. pag. 86: „me tibi humilio“), II. 20: trebu tvorim „sacrificium (idolis) facimus“, nasproti I. 12: jesem stvoril „feci“, II. 107: možem stvoriti (pisano „ztoriti“ po pomoti, na naše sedanje „storiti“ ni misliti tisti čas) „possumus facere“, II. 108: veliko strastju stvoriše „magno dolore fecerunt“. Vedno prav za doveršeno dejanje sestavljena, za nedoveršeno nesestavljena oblika!

Vgovarjati bi se vtegnilo sicer, da je prvi primer ravno moji teoriji nasproten. Po moje bi se moralo reči: „tebi se milega storim“. Ali ne? Nikaker! Bogu se morem milega delati; ali se mu pa res milega storim, ko bi to izrekel, tega ne morem vedeti. O „efektivnem“ sedanjiku v mojem pomenu tu ne moremo govoriti, niti ako se deržimo Miklošičevega prevoda „me humilio“, ker ni zadosti za trenotek se ponižati, temveč je treba trajnega, stanovitnega poniževanja.

Pa gospodje, ki vidijo povsod nemški „vtek“, bodo rekli, da je „mil se tvorju“ vendar le po nemščini posneto. Tam je predikatni pridevnik brez končnice: „mil se tvorju“: „mache mich erbarmenswürdig, entschuldbar“; v slovenščini frizinških spominikov bi se bilo moralo za sedanje „milega“ reči po imenski sklanji „mila“. Tako bi se vtegnilo misliti. Ali po krivem! „Mil se tvorju“ je dobro slovensko, celo prav staroslovensko. Naj se primeri, kar stoji v Mikl. lex. под милъ: милъ se děje, mili ti se dějemъ itd.; „mil“ torej ni acc., temuč nom., kaker naravnost uči Mikl. synt. str. 345: сътвори се боляръ itd.

Glejmo zdaj drugi primer: roti, kojihže ne pasem „jura-menta, quae non servamus“; III. 73: spasi me v vsem blaze „serva me in omni bono“; I. 18: jesem ne spasal nedela, ni sveta večera „non servavi dominicam, nec sacrum vesperum“. Torej „pasti“ durativum, „spasti“ perfectivum, „spasati“ frequentativum — kedo bi bil mogel bolje razločevati?

Ali naša slovenščina ne pozna nobenega teh glagolov. To je le prepisano, kaker je stalo v kakem staroslovenskem rokopisu. Tako? Ali besede „pasti“ v tem pomenu prav stara slovenščina ne pozna. Da pa naša slovenščina pred 800 leti ni poznala teh besed, ker jih zdaj ne pozna, to je terditev brez dokaza.

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

XXVII. tečaj

V Gorici, 1910.

12. zvezek.

„Bodite hvaležni“.

Kol. 3, 15.

Nikar se ne čudite, dragi bravci, da spregovorimo nekoliko o hvaležnosti že v začetku tega meseca. Vi bi pričakovali to morda ob koncu, ko je že po stari navadi „Tedeum“ v zahvalo za prejete dobrote celega leta. Ali dobri kristijani bi se morali Bogu vsak dan sproti zahvaljevati, in prepričani smo, da naši dobri tretjeredniki tudi delajo tako. Zadnji mesec v letu naj pa še posebno v to obernejo, da Boga zahvalijo za vse, kar so v preteklih mesecih dobrega prejeli od njega. Kedor bo skozi celi mesec tako delal, temu bo zadnji dan leta zahvala še posebno prišla iz serca. To, ljubi bravci, bo najboljša priprava na prihodnje leto, najboljše priporočilo za prihodnje življenje.

„Zahvala je druga prošnja“ tako pravijo priprosti ljudje; da gotovo po pravici, to vsak, ki ima kaj dati, lahko na samem sebi skuša: tiste, ki so mu hvaležni za prejete dobrote, bo tudi še drugič in tretjič rad obdaroval, od nehvaležnih bo pa z nevoljo proč obernil obraz. Kedor prosi, ima tudi dovolj priložnosti spoznati, kako ljudje hvaležnost pričakujejo za vsak dar.

In tudi Bog nehvaležnosti ne mara. Kako britko se pri-
tožuje nad ljudstvom, katero je bil za svoje sprejel, pa mu ni
bilo hvaležno! Takole govori po preroku: „Otroke sem zredil
in povikšal, oni so me pa zaničevali“. Iz. 1, 2.

Tudi mi smo otroci božji, tudi mi smo izvoljeno ljudstvo,
še v veči meri kaker so bili Izraeljci. Ti so bili sprejeti v šte-
vilo božjih otrok po obrezovanji mesa, mi pa po sv. Duhu, ki
smo ga pri sv. kerstu prejeli. Izraeljci so imeli samo v Je-
ruzalemskem templju skrinjo zaveze, mi imamo pa v vsaki cer-
kvi z redno službo božjo tabernakelj, kjer prebiva sam naš Go-
spod Jezus Kristus. Imamo daritev sv. maše, sv. zakramente, sv.
popotnico — ali nismo res posebno izvoljeni otroci božji? Ali
ne bi mogel Bog tudi o nas reči: „Otroke sem zredil in po-
vikšal?“ Gotovo! Le žal, da bi mogel mnogokrat po pravici
dostaviti: „oni so me pa zaničevali“. Le prepogosto namreč
pogrešamo tudi mej nami prave hvaležnosti do Boga.

Nimamo pa tukaj v mislih tiste kričave hvaležnosti, ki
le vedno in vedno vpije: Gospod! Gospod! To je morda bolj
bahavost ko hvaležnost. Hvaležni bodimo zlasti v dejanju, tako
namreč, da bomo živeli lepo po kerščansko, da se bomo na-
tančno držali naukov Kristusovih. To bo tista hvaležnost, ke-
tero Bog od nas hoče in pričakuje.

Najlepši zgled hvaležnosti nam je dal naš najvišji Učenik,
sam Jezus Kristus. Kedar je kaj posebno imenitnega storil,
tedaj je obernil svoj pogled proti nebesam, da se svojemu
Očetu zahvali. Tako je storil tudi v najslovesnišem trenutku
svojega zemeljskega življenja, ko je pri zadnji večerji spre-
nil kruh in vino v svoje Telo in Kri. Kako je v dejanju kazal
svojo hvaležnost do nebeškega Očeta, kedo tega ne ve, ako
vsaj nekoliko pozna njegovo sveto življenje? Saj je bilo to
življenje od rojstva pa do smerti na križu neprestana božja
služba.

Prelep zgled hvaležnosti nam je dala tudi naša mati Ma-
rija, ki je zapela po včlovečenju Sinu božjega in Elizabetinem
pozdravu veličastno pesem: „Poveličuje moja duša Gospoda“
— ona, ki je šla brez greha skozi življenje, ketere življenje
samo je bilo kaker veličastna pesem, Bogu v slavo in čast.

Lep zgled hvaležnosti nam je dal naš sv. očak Frančišek,
ki vabi v svoji sončni pesmi vse vstvarjene reči, naj ž njim

Boga hvalijo: vabi sonce, luno in zvezde, vetrove, oblake in vsako vreme, vodo in ogenj, zemljo in smert, naj vse služi Gospodu v hvaležnosti. Bolj kaker s pesmijo pa vabi sè svojim lepim zgledom, sè svetim življenjem, ki je bilo kaker neprestano prepevan Tedeum, kaker serafinska pesem, ki odmeva neprenehoma iz angeljskih ust.

Ali naj bi še dalje naštevati? Ne, ljubi bravci! Rajši se še mi pridružimo nepregledni versti tistih, ki so bili Gospodu hvaležni za vse, kar so od njega prejeli, celo za terpljenje.

Imamo tudi res dovolj vzroka hvaležni biti Bogu. Ne bom omenjal splošnih dobrot, ne bom govoril o stvarjenju, o odrešenju, o veliki milosti, da smo bili rojeni in vzgojeni v kato-liški cerkvi — že samo za te dobrote bi se ne mogli Bogu nikedar dovolj zahvaliti, če bi tudi brez nehanja prepevali zahvaljno pesem; pomislimo pa, kako velike nesreče so se godile v zadnjem času okoli nas: tukaj potres, tamkaj revolucija, drugod — tudi že prav blizu nas — kolera. Nas je Gospod Bog pred vsem tem obvaroval! Bodimo mu torej hvaležni in der-žimo se zvesto njegovih zapovedi; drugače nam preti nevar-nost, da bo tudi nad nas poslal šibo kaker jih pošilja drugam, kjer se ljudje ne menijo za njegove postave. „Če boste voljni“, tako govori, „in me poslušali, bote dobrote dežele vživali. Ako pa ne boste hoteli ter me boste k jezi dražili, vas bo meč požerl“. Iz. 1, 19. 20. „Keteri so Gospoda zapustili, bodo končani“. Iz. 1, 28.

To vidimo v deržavah, ketere so Gospodarja, ki je nad nami, izpred oči pustile, skušale zbrisati njegovo ime iz svojih postav, v deržavah, ki so ljudstvu iztergale vero iz serca! Kaj žanjejo? — Sad svojega truda: nemir in prekletstvo in moritve. „In zdaj, kralji, spoznajte, zmodrite se vi, ki sodite zem-ljo“. Ps. 2, 19.

Nehvaležnost do Boga ne more roditi dobrih sadov in nosi kazen sama v sebi.

Ne smemo pa pozabiti, da smo dolžni hvaležni biti tudi ljudem: otroci starišem, ki so jim dali življenje in skerbe za vse njih potrebe, učenci učenikom, ki jih vzgajajo ali so jih že vzgojili in izučili, podložni predstojnikom, ki jih vladajo in so odgovorni za njih duše pred Bogom. Hvaležni moramo biti vsem, ki nam skazujejo kakeršnekoli dobrote; če ne moremo drugače, vsaj molimo zauje.

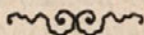

Spomnimo se besed, ketere je zapisal mož, ki je bil že imenovan v „Cvetju“, ko je še živel, zdaj je že v večnosti, namreč sloveči Hilty. „Jasno znamenje v bistvu neplemenitega človeka“, tako piše blagi mož, „je nehvaležnost. Ona ga stavi pod plemenitiše živali, ki so vse hvaležne“.

Ali ne govori podobno, samo še bolj odločno, Gospod Bog sam? Le poslušajte: „Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega gospoda; Izraelj pa mene ni spoznal, in moje ljudstvo ni razumelo“. Iz. 1, 3. —

Ljudstvo moje, tako naj bo dovoljeno govoriti tudi meni, glej, da tudi tebe ne zadene ta obsodba, ostra obsodba! Uči se spoznavati Gospoda in umevati ga. Govori ti po svojih zapovedih, govori po cerkvi, govori po glasu vesti — poslušaj to troje! To bo najlepša hvaležnost, za katero ne more izostati plačilo in ne bo izostalo, zakaj „zvest je Bog: po katerem ste poklicani v družbo Sinu njegovega Jezusa Kristusa Gospoda našega“. I. Kor. 1, 9.

P. V. K.

Tolažila sv. vere.

P. A. M.

Delo.

Morebiti se boste čudili, da tudi delo prištevam mej tolažila sv. vere; zakaj večina ljudi imenuje delo žalostno potrebo, najtežji križ tega življenja in celo sv. pismo nas uči, da je delo kazen za prvi greh. „V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh“. (I. Mojz. 3, 19.) Tako je govoril Gospod Bog, ko je Adama pognal iz raja. Ali se nam ne zdi, da nam tudi božji Zveličar z besedami: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi!“ nekoliko priznava, da je z delom težko breme naloženo našim ramam? Saj moremo one besede Gospodove, ne da bi pokvarili smisel, tudi na ta način povedati: „Pridite k meni vsi, kateri zdihujete pod težkim delom, pridite, vi vbogi, vtrujeni delavci; jaz vas bom potolažil in pokrepčal“. Veči del ljudi dela le za to, da bi v prihodnosti v miru in sreči živeli. Vender smem kljub temu terditi, da je delo eno najbolj goto-

vih tolažil in ena največih dobrot božjih. Bog, ki je negdaj postavil človeka v vert rajski, da bi obdeloval ta vert, je gotovo naredil, da je človek v delu našel veliko veselja. Ako je pa pozneje človeku delo za pokoro naložil, je ta kaznen ob enem dokaz njegovega neskončnega vsmiljenja; ker na spolnovanje te dolžnosti je navezal veliko tolažbo. To resnico nam spričuje skušnja in razum.

I. Neovergljiva resnica je, da je človeku, kateri nič ne dela, silno dolg čas, tako, da mu je celo življenje zoperno. Ako pa človek v svoji nesreči in žalosti prav pridno prične delati, najde tolažbo, da, on je s tem že potolažen.

Nič ni na svetu tako pomilovanja vrednega kot len, nedelaven človek. Žalost in čmernost napolnjujete njegovo dušo, in njegovo brezkoristno življenje je zanj težko breme. Ne mislim pa tukaj le na ono delo, katero je združeno z velikim naporom telesnih moči, katero opravlja kmet, da mu pot po licu teče. Saj je tudi duševno delo težko, težko tako, da je v primeri ž njim kako ročno delo igrača, da, razvedrilo. Učenjak ravno tako dela, kaker kmet, umetalnik ravno tako, kaker dninar, duhovnik ravno tako, kaker vojak. Eden kot drugi nima časa dolgočasiti se. — Ako tedaj govorim o žalosti in čmernosti, ketera se poloti lenega človeka, mislim tukaj človeka, kateri sploh nič ne dela; njegov duh oslabi, kaker delavcu roka, ako dolgo časa nič ne dela. Dolg čas mu zagreni življenje, mehkužnost in sramota je njegov konec. Sv. pismo pravi: Človek je za delo rojen in ptica za letanje“. (Job 5, 7.) Ptica, ketera se ne povzdigne proti nebu, temuč se plazi po zemlji, revno pogine in človek, kateri ne dela, zapade togi in žalosti.

To, kar sem do sedaj povedal, je lahko umljivo; še bolj jasno pa je naslednje. Kaker je velika bolešt, s katero je napolnjeno človeško serce in naj se imenuje vzrok kakerkoli, žalostni bo kmalu potolažen, da le za delo prime. Koliker več dela, toliko bolj se oberne od brezdna obupa k življenju. Zato je delo najkrepkejše tolažilo, katero more prijatelj prijatelju, oče svojemu sinu nasvetovati ob času bridkosti. Na vso moč naj si prizadeva, da ga k delu pripravi, in kmalu se bo pokazal vspéh. Ako slikar zopet prime za čopič, tergovec zopet pregleduje svoje tergovske knjige, vojak ogleduje svoje orožje, potem bo kmalu premagal otožnost, on jo je že premagal. Po-

glejmo zlasti na delavski stan. Ali nimajo rokodelci in dninarji ravno tako občutljivega in za žalost sprejemljivega serca ko ljudje višjih stanov? Skušnja nas pa uči, da so prvi v nesreči veliko bolj mirni ko drugi; to pa zarad tega, ker si prvi z delom žalost preženo, drugi pa sè svojo leno zamišljenostjo žalost le goje. Seveda žalost tudi delavcu stisne solze iz oči; toda njih grenkost se vsaki dan zmanjšuje in kmalu se popolnoma posuše.

Skušeni zdravniki pogostokrat predpišejo popotovanje in spremembo zraka, da preženejo otožnost duha, katerà včasih tudi življenje v nevarnost postavi. Gotovo pametno je to; toda ke bi otožni človek le hotel resno delati, bi teh sredstev ne potreboval. Nikoli še ni nobenemu zdravniku na misel prišlo, da bi delavnemu človeku n. pr. kakemu pridnemu rokodelcu dal tak svet, resno delo zadostuje in je boljše kaker vsako drugo razvedrilo.

II. Kako si to razlagamo? V natornem redu je delo nekako razvedrilo; v čeznatornem redu pa je čednost, molitev, žertev, zaslužnje.

Delo je torej, kaker smo že slišali, neko razvedrilo. Mej dušo in telesom je tako tesna zveza, taka odvisnost, da se otožnost tako rekoč človeku na serce vleže. Lenemu človeku ni nič družega potreba, kaker da se vda svoji klavernosti in kmalu bo ves od nje prevzet. Da ga odvernemo od predmeta njegove žalosti, potrebujemo prav krepkega pripomočka. Ako zapletemo onega zamišljenega človeka v kako pravdo; ako vedno otožni in sitni ženski poberemo posle, da bo morala sama delati, videli bomo, koliko smo opravili. Ko bosta prisiljena delati, se bosta oba pomirila in potolažila. Boljšega razvedrila ni, da človek na svojo žalost pozabi, kaker resno, vstrajno delo.

K temu lahko še pristavim, da je delo za pametnega človeka tudi pripomoček, ohraniti si svoje zdravje ali zgubljeno celo nazaj pridobiti. Zmerna vaja moči je koristna za duha in telo. Mnogo mladih ljudi se najde na svetu, kateri od dolzega časa ne vedo, kaj bi počeli; mnogo gosposkih ženskih, ki kar venejo, ker ne vedo, kako bi čas pregnale. Delavci in posli v takih družinah pa so večidel veselega serca in terdnega zdravja, ker pridno delajo. Eni delajo, drugi nič ne delajo; dolgočasijo

se, sè svojo lenobo slabe svoje telo in gredo zgodnji smerti naproti. Sv. pismo pravi: „Močna žena si poišče volne in prediva in dela po umetnosti svojih rok. Svojo roko steguje po težkih rečeh, in njeni persti prijemajo vreteno. Pregledujc pota svoje hiše, in ne je brez dela kruha. Njeni otroci se vzdigujejo in jo blagrujejo; tudi njen mož jo hvali“. (Knjiga preg.) Ali ne podpira vse to srečo družine?

Poglejmo sedaj čeznatorne nagibe in prepričajmo se, da je delo velika tolažba, ker je najprej molitev. Kedor dela, moli, tako se glasi neki izrek sv. Avgušтина. Delo je seveda molitev posebne verste, vender molitev, ketera vedno doseže svoj namen, ako gre za to, da se potolaži poterto serce. Poglejmo molitev, katero nas je naučil naš božji Zveličar. „O č e n a š . . . Zgodi se tvoja volja, kaker v nebesih tako na zemlji“ . . . Volja božja pa je, da vsi ljudje delajo. Ako delate, spolnujete voljo božjo; z delom ob enem molite, ako le ne pozabite, ob začetku dneva z dobrim namenom svoje delo Bogu posvetiti. In kaj prosite v tej molitvi? Kaj ne vsakdanjega kruha? „D a j n a m d e n e s n a š v s a k d a n j i k r u h!“ to je: vse, kar potrebujemo za življenje, kar potrebujemo za prehranitev in srečo naših družin. Vslisanje te prošnje je pa ravno plačilo, katero priden in delaven človek vedno dobi. Skerbite, da se bo v vaših hišah molilo in delalo“ in našli boste srečo. „Kjer se veliko dela, ondi je obilnost“. (Preg. 14, 23.). „Življenje zadovoljnega delavca je sladkano, in v njem zaklad najdeš“. (Sir. b. 40, 18.).

Delo je drugič čednost; zakaj po izreku sv. Avgušтина je čednost pravi red. Resnično, kjer ni reda, tam ni čednosti; kjer je pa red, tamkaj je tudi mnogo čednosti. Stopite v kako družino in precej se boste prepričali. „Stopite v kak samostan“, pravi sv. Ignacij, „in ako najdete povsod lep red, recite: Tukaj je Bog“. — Red more pa le delo napraviti in ohraniti. Kolik mir, kolika sreča vlada tamkaj, kjer je vse na pravem prostoru, vsak na svojem mestu, vsak pri svojem delu! „Mir je pokoj reda“, pravi sv. Avguštin. Dosti je, da leni le eno dolžnost zanemari in berž je skaljen lep red. Vsi terpe zarad tega in velika škoda je pogostokrat posledica.

Delo je tretjič žertev in zarad tega vir prave, notranje sreče. Ako je človek dan dobro porabil, se čuti srečnega in zadovoljnega, in življenje tistega, kateri nobenega dne ne zgubi,

je polno in ni se mu treba kesati. Tisti pa, kateri je dan za-
pravil, zvečer nima miru, in kedor je svoje dni in svoja leta
zgubil, bo na koncu svojega življenja brez upanja. Delo je
splošna žertev, kateri se ne more nobeden odtegniti, in ako se
nam včasih težko zdi Bogu samega sebe darovati, ne pozabimo,
da Bog bogato poplača tistega, kateri vestno spolnuje to vsem
ljudem naloženo dolžnost. Žertev je seveda težka. Pa ravno
zarad tega daje človeku silno sladko zavest, da jo je prinesel;
zakaj vsaka žertev je precej z nebeškim mirom in sv. veseljem
poplačara.

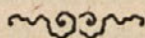
Delo je slednjič zasluženje. Razume se samo ob sebi, da
more že kot molitev, kot čednost in žertev sploh pričakovati
večno plačilo, kaker vse, kar za Boga storimo. Vender mo-
ramo tistemu, kateri pridno dela, pripoznati ono posebno pla-
čilo, katero mu je Bog obljubil. Delavec je plačila v re-
den. (Luk. 10, 7.). To plačilo bo toliko bogatiše, koliker je
naše delo podobniše delu našega božjega Učenika, kateri ni ne
enega dneva opustil delati. Ubožec sem in v težavah od
svoje mladosti. (Ps. 87, 16.). Do svojega tridesetega leta
je bil naš božji Zveličar navadni delavec, pomočnik v delav-
nici sv. Jožefa, kjer si je v potu svojega obraza služil svoj
kruh. Brez dvojbe so svetniki zarad tega delo toliko cenili ter
nam najlepši zgled zapustili. Da le na ročna dela opomnimo,
kako ginljivo je, ko slišimo velikega aposteljna sv. Pavla hva-
liti se sè svojim terpljenjem! „Spomnite se, bratje, našega dela
in truda — ker smo noč in dan delali; (I. Tes. 2, 9.) — sami
veste, da so to, kar je bilo treba meni in tem, kateri so z me-
noj, tele roke pridobile“. (Ap. Dj. 20, 34.), Tudi opominja svoje,
naj posnemajo njegov zgled: „Prizadevajte si, — da boste de-
lali sè svojimi rokami“. (I. Tes. 4. 11). Kak prizor, ko vidimo
svete puščavnike prvih stoletji, prekiniti svoje pobožnosti in
v sv. gorečnosti hiteti na delo! Ročno delo jim je služilo k
duševnemu počitku. Molče in ozirajoč se proti nebu so iz palj-
movih listov pletli preproge, da so jih prodajali in s tem kar
so zanje skupili, podpirali vboge. Delo jim je bilo v tolažbo v
revščini njihovega življenja, v terpljenju tega zemeljskega po-
potovanja.

O, koliko lažje bi bilo marisiketeremu pri sercu, ke bi se
znal deležnega storiti milosti, ki so navezane na delo! Kako
srečne bi bile mnoge družine, ke bi vsi nje udje delo ljubili!

Sklenem z dvojno željo. Perva je, da bi vsi tisti, kateri so prisiljeni k delu, si to izkoristili, Bogu svoje vsakdanje delo darovali ter si tako večno plačilo zaslužili, katero jim je obljubljeno. — O, da bi vedeli, kako lahko jim je božja previdnost napravila, nebesa si pridobiti! Razmeroma mirno in srečno jim teče življenje; marisiketera bridka žalost, ki gloje v sercu bogatina, jim je neznana.

Moja druga želja je, da bi bogatini spoznali, da bi se mogli tudi oni sami brezštevilnim nadlogam in zopernostim ogniti, ke bi hoteli za Boga in za svoje terpeče bližnje kaj delati. Najdejo se po svetu društva plemenitih gospej, ketere se vsaki teden enkrat zberejo, da eno popoldne za vboge delajo. Marisiketera teh gospej je pripoznala, da so ji te ure hitreje in bolj prijetno potekle, kot one pri raznih obiskih in veselicah. V teh urah resnega dela pozabijo na zopernosti življenja, in vernejo se domov s tolaživno zavestjo, da so nekaj za nebesa storile.

Častitljiva Marija Križana,

devica 3. reda. *)

19. februarija leta 1782 je bilo v Napolju na Laškem rojeno dete, ki so mu dali pri svetem kerstu ime Marija Josipina. Že pred rojstvom je negdo povedal materi, da bo to dete poneje mertvoudno in stopilo v tretji red sv. Frančiška. Stariši so dali dekletce v nunski samostan, kjer se je pridno učilo in pobožno živelo. V samostanu bi bila potem ostala rada celo svoje življenje, da bi tam molila in Jezusa tem bolj ljubila; ali ko je spolnila 13. leto, so jo stariši domov vzeli, da bi materi pomagala in svoje mlajše sestrice varovala. Deklica je rada slušala in po svoji moči pomagala pri gospodinjstvu. Ko so ji pa stariši razodeli, da jo mislijo omožiti, je Boga prosila za kako bolezen, da bi bila nesposobna za zakonski stan. In Bog je vslišal nje prošnjo; poslal ji je tako terganje, da je mogla samo še o bérgljah hoditi. V teh hudih bolečinah je pa oprav-

*) Winkes, Seraphischer Tugendspiegel 16. Dezember.

Acta Ord. F. M. Ann. 1896. pag. 96.

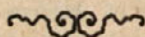
ljala še dalje vse svoje pobožnosti. Svoji materi je pomagala v hišnih opravkih s takim veseljem, da so jo vsi domači občudovali in spoštovali. Ž njo so opravljali tudi oni razne pobožnosti; hiša njenih starišev je bila podobna dobro vrejenemu samostanu. V dvajsetem letu je stopila v svetovni tretji red sv. Frančiška. Redovno obleko je zmirom tudi očitno nosila. Ko so jo sprejeli v tretji red, so ji dali ime Marija Križana. In res je bila križana. Silno je terpela na telesu, ker je bilo terganje zmirom hujše, na duši pa zaradi strašnih satanovih skušnjav. V tem velikem dušnem in telesnem terpljenju je premišljevala Kristusovo terpljenje in Marijine bolečine. Zelo je častilo dete Jezuščka in ta pobožnost ji je dajala moč in tolažbo v terpljenju.

Ko ni mogla več iti iz hiše, ji je cerkvena oblast dovolila, da so maševali v njeni izbi. Zdaj je skerbela, da je oltar in to izbo, koliker je mogla, olepšala. Sama je naredila perte, pregrinjala in druge potrebne reči. Dolgo v noč je šivala, vezla in vse je delala tako okusno, da je moral človek le občudovati, kako je mogla ta vbožica v tolikem terpljenju vse tako vmetelno zveršiti.

Pervi dan devetdnevnice pred božičem, 16. decembra 1826 jo je Bog poklical s tega sveta, ko je skoraj 44 let preživela. Njeno truplo so pokopali v napoljski cerkvi sv. Lucije. Cerkevna skupščina svetih obredov je 14. maja 1896 priznala njene junaške čednosti. Ako poterdi še dva čudeža, ki sta se zgodila na njeno priprošnjo, jo bodo sveti oče pristeli mej blažene device.

Kako lep zgled vsem, ki imate terpeti, bodisi telesne bolečine, ali dušne britkosti!

P. A. F.

Življenje sv. Roze Viterbske,

device III. reda sv. Frančiška.

(P. E. P.)

8. Življenje po smerti.

Iz vsega, kar smo po zanesljivih pričah zapisali o življenju sv. Roze, si se prepričal, dragi bravec, da je bilo to življenje skorej nepretergana verižnica čudežev. Ne smert in ne

zob časa nista mogla zbrisati ali pa otemniti nadnaravnega sijaja, ki obdaja Viterbsko devico. Minilo je po njeni smerti že več kot 600 let, pa čudeži na nje grobu niso prenehali. Papež Kalist III. je ukazal zbrati listine, ki se tičejo Rozinega posvetničenja. V njih je zapisanih 178 čudežev, ketere poterjuje 263 pod prisego zaslišanih prič. Ali preobširno bi bilo, ke bi hoteli popisati na drobno vse te čudeže, odveč bi tudi bilo, ke bi jih našteli. Omejiti se hočemo le na neketere.

Dominik Gvaldo, Viterbčan po rodu, je umerl. Za pogreb je bilo že vse pripravljeno. Ali verla njegova žena pohiti k grobu sv. Roze in jo sè vso silo vere in zaupanja prosi, naj zbudi od mertvih njenega moža. Obljubi tudi, da hoče, ako bo uslišana, olepotičiti skrinjico s telesnimi ostanki svetnice s podobami, ki bodo kazale ta čudež. — In ko pride domov, najde moža živega. Prav takrat, ko je žena molila, se je v občno začudenje mož zbudil k novemu življenju. Živel je potem še nekaj let. Podoba na grobu svetnice nas spominja tega dogodka.

Leta 1439 je stanovala v Rimu v bližini Angeljskega gradu Katerina, soproga nekega Petra de Vaski. Tema dvema je umerl triletni sinček. Katerina, ki je od nekedaj častila sv. Rozo, se zateče v globoki svoji materini žalosti k naši svetnici, jo jokaje prosi, naj ji otroka živega verne, in obljubi, ako bo prošnja uslišana, božjo pot v Viterbo. Komaj stori žena to obljubo, pa se mertvo dete zbudi k življenju. Kaker se pa prav mnogokrat zgodi, zgodilo se je tudi tukaj. Mati je na obljubo pozabila. Ali prikaže se ji sv. Roza ter ji reči: „Jaz sem Roza, devica, ketero je tako visoko spoštoval rimski papež. . . . Ne odlašaj več in obišči moj grob, kaker si obljubila“. Ta prikazen prestraši mater tako, da je na to hitro šla v Viterbo.

Leta 1451 je viterbska gospa Pavlina, hči Petra Zbara, žena Janeza Voči, po dolgem terpljenju porodila mertvo dete. Pavlina se oberne v goreči in zaupni molitvi do Boga in prosi, da bi na pripročnjo sv. Roze detetu podelil vsaj toliko časa življenje, da bi prejelo sv. kerst. Ko naredi še obljubo sv. Rozi, usliši Bog njeno molitev. Otrok oživi in umerje šele po par mesecih. — Opatica in redovnice samostana sv. Marije so bile priče tega čudeža.

Listine pripovedujejo tudi, da je na pripročnjo sv. Roze spregledalo ednajst slepih, dva mutca sta začela govoriti in

sedem hromih je shodilo. Nadalje je čudežno ozdravelo: 75 merzličnih, dva jetična, en gobavec, eden, ki ga je lomila božjast, dva, ki sta imela raka, eden sè zastarelo serčno napako, eden od strupene kače pičen. Vsi ti, od zdravnikov za neozdravljive spoznani, so ozdraveli s tem, da so položili na nje svetinjo z ostanki naše svetnice. Čudežno je bilo nadalje pomagano štirim obsedencem in štirim mornarjem, ki so bili v največi nevarnosti potopa. Štirje požari so bili na priprošnjo sv. Roze čudežno pogašeni in trije jetniki so bili ječe rešeni. V sedemnajstih slučajih je bil čudež združen s prikaznijo svetnice. Listine so sklenjene leta 1457; ni pa takrat ob jednom minila čudežna moč sv. Roze. Leta 1828 je zbral na podlagi poterjenih dokazov doktor Seli v novič čudežna ozdravljenja, ki so se zgodila v 16., 17., 18. in začetku 19. stoletja. Ni torej čudno, da je ljudstvo začelo ko svetnico častiti njo, ki jo je Bog odlikoval s toliko čudeži, in da je cerkev poterdila to češčenje.

Že par mesecev po smerti sv. Roze je prosila duhovščina, ljudstvo in mestna občina Viterbska sv. očeta, naj Rozo prišteje mej svetnike. Papež Inocencij IV. je na to vokal v buli od leta 1252, naslovljeni na dominikanskega prijorja in nadduhovnika cerkve sv. Siksta, naj se življenje in čudeži sv. Roze natančno preiščejo. Kmalu so pa nastopili jako nemirni časi in preiskovanje se je odložilo. — Tudi papež Aleksander IV. (1258—1261.) je bil zavzet za poslavo naše svetnice. Ta papež je dovolil duhovščini in mestu Viterbskemu, da smejo slovesno obhajati spomin prenesenja sv. Roze v cerkev sv. Marije dne 4. septembra. Dan njene smerti, 6. marcij, se je v mestu že poprej slovesno obhajal. Gotovo je torej, da je vživala naša svetnica že od nekedaj javno in slovesno češčenje in da je sv. stolica to češčenje vsaj molče poterdila.

V 15. stoletju so zopet prav nujno prosili papeža Evgenija IV. (1431—1471), naj prišteje sv. Rozo po navadni pravilni poti mej svetnice. Papež je te prošnje uslišal in že je bila uvodna listina poterjena, ko se je, bodisi iz malomarnosti prosivcev ali pa vsled resnih dogodkov onih časov, zadeva zopet zavlekla, dokler je ni vsled ponovljenih prošenj Viterbskih meščanov in manjših bratov papež Kalist III. leta 1457 vnovič pričel. Dne 2. aprila istega leta so apostoljski komisarji, notarji in prosivci odperli rakev in našli so truplo po dobrih dvesto

letih popolnoma nespremenjeno. Dne 2. aprila so začeli zaslišavati priče, ki jih je bilo 263. To zaslišavanje je trajalo cele tri mesece. Končali in podpisali so preiskavo dne 4. julija. Ker je ljudstvo že zdavno častilo Rozo kot svetnico, se papežu ni zdelo potrebno razglasiti jo iz novega. Ke bi bil pa Kalist III. to tudi namenjal, bi vendar ne bi bil mogel storiti, ker je umerl že leta 1458. — Sv. Roza ni torej slovesno prišteta mej svetnice, pač pa je poterdil Rim njeno javno češčenje vsled njega večstoletnega obstanka. Verhu tega je podelil papež Sikst IV. (1471—1484.) odpustke vsem, ki praznujejo praznik njenega prenesenja in papež Julij II. je dovolil klarisam samostana, v katerem počiva njeno truplo, moliti duhovne ure na čast naše svetnice. — Leta 1668 je dovolila kongregacija svetih obredov svetni in redovni duhovščini Viterbske škofije, da sme opravljati sv. mašo in duhovne ure na čast sv. Roze; in sicer dne 4. septembra, na dan prenesenja njenega trupla, kot praznik večje verste, na obletnico njene smerti pa (dne 6. marcija) kot praznik nižje verste. Papež Benedikt XIII. je povzdignil ta praznik do druge verste z osmino za Viterbsko škofijo, za vse papeževe dežele pa in za Toskano naj velja kot praznik nižje verste. Leta 1743 je dovolila kongregacija za sv. obrede Viterbski škofiji nov obrazec za duhovne ure tega praznika in nove lastne himne in antifone. Važno je pri vsem tem za nas to, da se v vseh teh obrazcih sv. maše in duhovnih ur imenuje Roza naravnost sveta, ne pa le blažena.

Red manjših bratov praznuje sv. Rozo 4. septembra. Frančiškani in kapucini imajo v svojem koledarju ta praznik kot dvojni drugega reda, konventuali pa kot dvojni večje verste. —

Poglavje o slavi sv. Roze bi ne bilo popolno, ke bi ne povedali tudi kaj o njenih svetih ostankih, ali svetinjah. Njeno truplo so pokopali takoj na dan po njeni smerti v cerkvi sv. Marije na hribu. Hoteli so slaviti vboštvo device, katero je celo življenje tako iskreno ljubila, s tem, da so jo pokopali brez rakve, zavito v obleko tretjega reda. V tej cerkvi je počivalo truplo več let. Leta 1258 pa se je prikazala sv. Roza papežu Aleksandru IV., ki se je ravno v Viterbu mudil, oblečena v svitlo belo obleko, s krasno zlato krono na glavi in nebeško svitlobo okoli glave, ter mu je rekla: „Ker se je dopadlo našemu Gospodu Jezusa Kristusa sprejeti me v šte-

vilo svojih služabnic, se tudi ti, njegov namestnik na zemlji, nikar ne obotavljal storiti tega, kar je tvoja dolžnost. . . Pojdi takoj v cerkev sv. Marije na hribu in vzdigni moje truplo in daj je prenesti v klariški samostan sv. Marije. Tam naj bo kraj mojega počitka!“

Papež se je bal, da bi to vtegnilo biti kaka prevara in se ni zmenil za prikazen. Toda ta se je ponovila v drugič in v tretjič. Tedaj se papež ni več obotavljal. Ko vzdignejo sveto truplo, je najdejo popolnoma nepoškodovano in lepo dišeče. Polože je v leseno z erdečim sè zlatom pretkanim beržunom prevlečeno rakev, ki so jo pri sprevodu iz cerkve sv. Marije v klariško cerkev nosili štirje kardinali. Tega slovesnega prenesenja se je vdeležil tudi papež sam, kardinali, mestni zastopniki in neštevilna množica ljudstva. Klariški samostan sv. Marije se imenuje od takrat samostan sv. Roze. Ker se je prenesenje zveršilo dne 4, septembra, so začeli tudi ta dan praznovati na čast sv. Roze. Frančiškani praznujemo sploh le ta dan sveto Rozo, ker je na obletnico njene smerti praznik sv. Kolate.

Sto let pozneje, leta 1357 je pretil sv. truplu požar, ko se je užgalo prav v kapeli, kjer počiva sv. Roza. Zgorela je pi tem požaru rakev in dragoceno blago, s katerim je bila rakev prevlečena. Sv. truplo pa je ostalo popolnoma nepoškodovano. Le barva kože, ki je bila doslej bela kaker pri živem človeku, je otemnela. Sv. truplo so vnovič oblekli v dragocena oblačila in položili v novo poprejšnji podobno rakev.

Leta 1615 je zamenjal kardinalj Tiberio Muti, škof Viterbski, beržunasto dragoceno obleko sè sivo, kaker so jo nosile takrat tretjerednice. To obleko so zamenjali leta 1658. 1675. in 1750 zopet z novo, ki je bila glede blaga in barve različna od te iz leta 1615. Od leta 1760 je sv. Roza v obleki črne barve, kaker jo nosijo klarise Viterbskega samostana.

Truplo, mertvo že nad 600 let, se do denes ni spremenilo, razun glede barve, ki priča, da se je čudežno ohranilo tudi v plamenu. Vsi, ki so je videli in potipali, terdijo, da je mehko in gihčno kaker živega človeka. Sloveči jezuit Papebrok v popisu svoje poti iz Rima na Holandsko terdi, da še ni videl nikedar trupla, ki bi bilo tako dobro ohranjeno, kaker je truplo sv. Roze. — Tudi kardinalj Morlot, nadškof pariški (od l. 1857

—1862.) je obiskal na svoji poti v Rim svetišče sv. Roze in se je čudil nad dobro ohranjenim truplom. O njegovi gibčnosti se je prepričal tudi L. de Kerval, po katerem smo posneli ta spis. —

H grobu sv. Roze so začele kmalu prihajati velike romarske procesije. Tudi mogočni in imenitni so pogostokrat počastili truplo vbožne deklice iz priprostega ljudstva, pred katero so svoj čas že trepetali trinogi. Grob sv. Roze je obiskal cesar Žiga s 1500 plemiči, cesar Friderik III. s svojo soprogo Eleonoro; Karol VIII., francoski kralj, ki se je tolikanj čudil nad tako dobro ohranjenim truplom, da je odslej imenoval Viterbo, mesto sv. Roze. Nadalje so obiskali to truplo: Kozma III. veliki vojvoda toskanski; angleški kralj Jakob III. s svojo soprogo Marijo Klementino; Jolanta Beatrika, vojvodina bavarska; španski kralj Karolj IV.; portugalska kraljica Marija Luiza, avstrijski cesar Frančišek I. s svojo soprogo Karolino. — Tudi papeži so kaj radi romali h grobu svetnice, ki je v svojem življenju tako odločno branila pravice sv. očeta. Izmed papežev so bili v svetišču sv. Roze: Aleksander IV., Inocencij VII., Martin V., Evgen IV., Nikolaj V., Pij II. (trikrat), Aleksander VI. (dvakrat), Julij II., Leon X., Klemen VII., Julij III., Gregorij XIII., Klemen VIII., Benedikt XIII., Pij VI., Pij VII. in Pij IX.

Dandanašnji papeži ne zapuščajo več Vatikana, ki je sicer ogromna in krasna palača, a venderle ječa, in tudi katoliški vladarji ne prihajajo več v Italijo, še manj pa v Viterbo... Če se pa tudi kralji in cesarji ne zmenijo več za našo svetnico in je niti ne poznajo, ostalo je sv. Rozi zvesto vsaj v Italiji priprosto ljudstvo, katero je ona tako preserčno ljubila. Ponosno je še dandanašnji na svojo svetnico mesto Viterbo, ki jo imenuje svojo slavo in svoje veselje. Praznik sv. Roze (4. septembra) je za mesto Viterbo pravi narodni praznik.

Že na predvečer napolni množica mestne ulice in se tare krog kapelice, v kateri počiva naša svetnica. Ta dan je ta kapelica s cveticami tako olepotičena, da je podobna krasnemu vertu. Na predvečer se opravijo pete, slovesne večernice z godbo, kaker je to na Italijanskem navada. Pet in gost pridejo najboljši pevci in godci iz Rima. Po večernicah prenašajo po krasno razsvetljenem mestu 15 m visok, vsako leto nalašč za

to slavnost napravljen lesen spominik s kipom naše svetnice. Ta spominik nosijo v procesiji. Naprej gredo godci, potem meščani sè spominikom, keterega obdajajo zavoljo varnosti vojaki, za spominikom se vsiplje neštevilna množica vseh stanov. Procesija se vstavi pred cerkvijo sv. Roze, pred katero puste potem tudi spominik. — Dne 4. septembra je od ranega jutra naprej v kapelici sv. Roze maša za mašo. Izreden glasben užitek je velika škofova maša, pri kateri strežejo korarji Viterbske velike cerkve, ki smejo vsi nositi vijoličaste talarje in škofovske mitre. Slovesnost se sklene zvečer z velikanskim umetnim ognjem.

Pa tudi v drugem oziru, po svojih spominikih je ostalo Viterbo mesto sv. Roze. Kljub vojskam, ki so to mesto tolikrat razdejale, in kljub razvalinam, ketere so povzročile človeške strasti, tako imenovani napredek in politični prevrati, je ohranilo to mesto skorej vse svete kraje in svetišča, ketera je poznala, obiskovala in ljubila naša svetnica. V mnogih delih mesta je še vse tako, kaker je bilo v 13. stoletju.

Ako pride potnik ali romar iz Rima po poti, ki pelje po čimjnskih hribih navzdolu, ali pa, ako pride sè železnico, ki se ovija okrog gore, bo videl pred seboj mestna vrata, ki jih je dal papež Inocencij X. v 17. stoletju z novega postaviti. Ta velikanska vrata — Porta Romana imenovana — imajo na verhu oboka velik kip naše svetnice. Predstavlja nam mlado tretjerednico, v priprosti tretjeredniški obleki, s križem v roki, kaker bi hotela svetnica še sedaj oznanjevati križarsko vojsko zoper zatiravce sv. cerkve.

Skozi vrata, ki so poprej tukaj stala, so gnali sv. Rozo nekedaj v prognanstvo. Poldrugo leto pozneje, po Fridérikovi smerti, se je skozi nje vrnila kot zmagovavka v svoje rojstno mesto. — Podoba svetnice, ki se vzdiguje nad temi vrati je, kaker bi hotela blagosloviti, braniti in varovati mesto. Petdeset korakov od teh vrat je stala nekedaj cesarska palača v svoji krasoti in svojem ponosu. O njej skoraj ni sledu. Maščevavnost ljudi in jeza božja je poderla to poslopje. Ne daleč od teh vrat, blizu zidovja klariškega samostana je stala vbožna hišica, o kateri terdi izročilo, da je v njej živela naša svetnica sé svojimi stariši. V bližnji samostanski zid je v visočini treh metrov vzidan kamen z napisom: „Hiša, v kateri se je rodila,

je živela in umerla sv. Roza“. Od te hišice ni družega ohranjenega, kaker dva majhina prostora, ki sta spremenjena v kapelici, v kateri pa vhod ni dovoljen, ker spadata od leta 1661 v samostansko klavzuro. Osemdeset metrov od tega prostora stoji veliko, večkrat prezidano samostansko poslopje s cerkvijo naše svetnice. Cerkev je nova, sezidana je bila 1850, in, ako izvzamemo par dragocenih podob, brez posebnosti. Manjka ji okraskov. Nad glavnim altjarjem je lepa podoba sv. Roze v nebeški slavi. Kaker priprosta je cela cerkev, tako lepa je kapelica, v kateri počiva truplo svetnice. Za ličnim železnim omrežjem stoji prekrasen sarkofag (kersta ali truga) iz pozlačenega bakra. Na straneh so šipe, skozi ketere lahko vidiš in — ako jih premakneš — tudi lahko potipaš sveto truplo in se prepričaš o njegovi gibčnosti.

Tudi cerkev Matere božje na hribu, v kateri je bila sv. Roza kerščena in je prejela prvo sv. obhajilo in pozneje obleko tretjega reda, je še ohranjena. Do papeža Aleksandra IV. je bila, kaker smo že omenili, tudi pokopana v tej carkvi. Sedaj opravljajo noter službo božjo redovniki kamilijanci. V velikem altjarju je čudodejna podoba Matere božje. Na listni strani je drugi altjar Matere božje, na evangelijski pa altjar svete Roze. Slika tega altjarja nam predstavlja svetnico obdano od angeljev, izmej katerih derži eden venec rož, drugi lilijo, tretji pa knjigo z napisom: „Zlato vere se v ognju čisti“. Nad altjarjem je napis: „Pod tem altjarjem je počivalo 30 mesecev truplo sv. Roze“. Prav lepa je tudi slika pred zakristijo te cerkve. Predstavlja nam našo svetnico na smertni postelji, katero angelji posipajo s cveticami.

Na drugem koncu mesta stoji cerkev sv. Frančiška s frančiškanskim samostanom. V to cerkev je od mladih nog kaj rada zahajala sv. Roza. Tukaj je poslušala pridige, tukaj se je navduševalo njeno serce za ljubezen do uboštva, zatajevanja in terpljenja. Tukaj se je v njenem sercu užigal ogenj, ki je gorel nckedaj v sercu serafinskega Frančiška. Tukaj se je posvetovala z njegovimi sinovi in navduševala se za boje zoper nasprotnike svete cerkve. Leta 1236 je preložil — kaker smo že slišali — papež Gregorij IX. samostan in cerkev manjših bratov semkaj. — Sv. Roza je videla to cerkev novo v vsej njeni lepoti, pravo mojstersko delo gotskega sloga.

Leta 1870 je spremenila italjanska vlada ta samostan v vojašnico, cerkev so odločili za muzej. Toda kmalu se je prav nepričakovano vkrenilo, da se ima cerkev tudi nadalje še ohraniti prvotnemu svojemu namenu. Dozdeva se nam, kaker b čula sv. Roza nad tem svetiščem, v katerem je sprejela toliko svetih navdihljejev, in ni pustila, da bi bilo oskrunjeno. V tej cerkvi je pridigal leta 1436. sv. Bernardin Sijenski. V spomin na to so sezidali kamenito pridižnico, ki je še dandanašnji v kotu cerkvenega pročelja ohranjena. Nekaj podobnega se vidi na Dunaju, kjer je prizidana kamenita pridižnica v cerkvi sv. Štefana v spomin na sv. Janeza Kapistrana. Vspeh Bernardinovih pridig je moral biti velikanski. Še dandanašnji se vidi nad vrati mnogo hiš v Viterbu vdolbeno ime Jezus. To je, kaker nam je znano, prav posebno priporočal sv. Bernardin.

Mej drugimi cerkvami, katerih listine sicer ne omenjajo, je svetnica gotovo večkrat obiskala škofijsko cerkev sv. Lavrencija, cerkev sv. Janeza in starodavno cerkev sv. Siksta.

Ohranjeno je pa tudi še mestno zidovje, katero so sovražniki tako vstrajno oblegali in meščani tako junaško branili leta 1243, in slikoviti del mesta San Pelegrino. Tukaj je vse še tako, kaker je bilo v 13. stoletju. Ozke in koticaste ulice imajo hiše iz 12. in 13. stoletja z nizko obokanimi vrati, z baljkoni in majhnimi stolpiči. Črez ulice je tu in tam speljan obok, ki veže hišo s hišo, ki stoji njej nasproti. Te zajemljive stavbe nas živo spominjajo časov, kó so se bojevali guelfi z gibelini.

Ako bi hodil, dragi bravec, po teh ulicah, bi se kar nehote spominjal življenja svetnice, katero smo ti popisali in živo bi ti stopila njena podoba pred oči. Časi sv. Roze so jako podobni našim časom. Tudi dandanašnji vse hrepeni in teka za uživanjem, razkošjem, napuhom in denarjem. O svetnica, ki si sè svojim zgledom, sè svojimi nauki in čudeži tako globoko genila serca vseh, uči tudi nas zatajevanja, čistosti, ponižnosti in vstrajnosti. — Kaker v tvojih tako se šopiri tudi v naših časih nesloga in sovraštvo. Naši bogatini so si napravili sè svojimi milijoni tisoče zavisnih ljudi, ki britko in grenko čutijo to zavisnost. Ti zavisni, katerim so bogati ljudje poprej vzeli sè svojimi slabimi zgledi vero, škripljejo sè zobmi in se mamijo z upi, ki so neizpolnljivi. Prosi, o sv. Roza, da bi se tudi mej nami z novega zbudila prava, bratovska ljubezen! Ti si bila

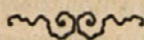

terdnjava, na kateri so se razbili sovražniki in krivoverci! Sè-
sijajem svojih čudežev in svojega življenja si posvetila v temna
serca zapeljanih ljudi; posveti tudi dandanašnji v serca, ki ta-
vajo v temi mnogo večih in nevarniših zmot! Bodi tudi našim
časom zvezda, ki jasno sveti z neba, in vodi nas k Jezusu, ki
je edino prava luč sveta!

Napisal sem ti, dragi bravec, življenje svetnice, ki ti je
bila do sedaj malo znana. Zdaj poznaš njeno čudežno življe-
nje; priporočaj se ji in prosi jo, naj vodi tudi nas sè svojo pri-
prošnjo po pravi poti. Slišal si, kako je ljubila sv. Roza svojo
domovino in kako se je žrtvovala za njo. Prosimo tudi mi to
svetnico za našo lepo slovensko domovino, da bodo hodili vsi
otroci te mile naše matere v blagi luči svete vere, ki je naj-
terdniša podlaga resnične prostosti in najboljša učenica prave
omike.

Cerkvena molitev na praznik sv. Roze.

O Bog, ki si blagovolil sv. Rozo pridružiti družbi svojih
svetih devic, podeli nam, te prosimo, da bomo po njenih pri-
prošnjah in zaslugah, vseh pregreh očiščeni, uživali večno družbo
tvojega veličastva. Amen.

O češčenju in onečeščenju trupla sv. Elizabete.

Sv. Elizabeta, po rojstni deželi imenovana Ogerska, de-
želna kneginja Turingije, zaščitnica ali patrona tretjega reda,
je vmerla 19. novembra 1231. leta stara 24 let. Malo časa ji je
bilo odločeno na zemlji, pa je v teh kratkih letih veliko do-
brega storila. O nji velja po vsej pravici svetopisemski izrek:
„Zgodaj je končala, pa je izpolnila mnogo let.“ *)

Ko se je izvedelo, da je vmerla mati ubozih in zapušče-
nih, berž so se začele zbirati množice ljudi okoli trupla, štiri
dni izpostavljenega v kapelici sv. Frančiška, ki jo je bila z
bolnišnico vred malo poprej dala sezidati sv. Elizabeta. V tej

*) Modr. 4. 13.

bolnišnici je opravljala ona sama najnižja dela, skazala se je več ko vsmiljeno sestri; mati ubozih je bila, mati bolnikov, ki jim je z večo ljubeznijo stregla kaker najboljša mati svojemu ljubljenu otoku. Ni čuda tedaj, da so ljudje hiteli po smerti tako dobre matere k njenemu mertvaškemu odru, ne za to, da bi molili za njo, ampak priporočat so se ji prišli; saj je bilo splošno govorjenje: Velika svetnica je umerla! In da je bilo to res, je Bog pokazal s čudeži, ki so se berž začeli goditi. Takih čudežev, poterjenih pod prisego, je že prvo leto njen spovednik zapisal 34; družih, ki niso bili naznanjeni pod prisego, se je zaznamovalo 58. Več pa se jih je dogodilo, ki niso bili nikjer naznanjeni, pa tudi ne zapisani. Ko jo je papež leta 1235 v italijanskem mestu Perudži za svetnico razglasil, je bilo 159 čudežev po strogi preiskavi poterjenih in na zapisnik vzetih. Elizabeta se sme torej šteti mej čudodelne svetnike, kaker sv. Anton Padovanski, ali sv. Roza Viterbska.

Leto dni potem, ko je bila razglašena za svetnico, se je imelo Elizabetino truplo vzdigniti iz groba v kapelici sv. Frančiška. H tej slovesnosti so zopet prišli ljudje od vseh strani; zbralo se je skupaj, kaker se bere, okoli milijon njenih častivcev. Toliko jih mesto Marburg *) ni videlo ne prej ne pozneje. Prišlo je mej drugimi imenitnimi osebami 12 nadškofov in škofov, in mnogo knezev in plemenitašev. Sam cesar Friderik II, tedaj najmogočnejši vladar na svetu, se je vdeležil. Pomagal je vzdigniti sveto truplo iz groba, nosil je v slovesni procesiji in položil krono, ki jo je imel na glavi, na glavo mertvega Elizabetinega telesa. Tudi Herman, sin sv. Elizabete je bil, in njeni hčeri Sofija in Gertruda ste bile pri tej slovesnosti. Kako veselje jih je moralo navdajati, si lahko vsakedo sam misli.

Bog je tedaj z nova pokazal svetost svoje zveste služabnice s tem, da so prihajale kapljice lepo dišečega olja iz njenih mertvih kosti.

Po slovesni procesiji je bilo sv. truplo več dni izpostavljeno. Potem so je v svinčeni rakvi zopet shranili v kapelici sv. Frančiška, dokler se ni zgotovila v ta namen krasna skri-

*) Ta Marburg je na Hessenskem v Nemčiji. Ime ima tisto, kaker naš Marburg ali Maribor na Štajerskem. Nastalo je iz Markburg, kar bi pomenilo po naše Krajnigrad ali Krájinj, Kranj. Ime Maribor je le spačeno iz Marburg.

nja ali podolgovata omara, narejena iz hrastovega lesa in obita s pozlačenimi ploščami, ter bogato olepšana z umetnimi srebernimi podobami in dragimi kameni. To skrinjo so pred sto leti prenesli v mesto Kaselj ter jo oropali mnogih dragocenosti. Sedaj stoji zopet v zakristiji cerkve sv. Elizabete v Marburgu, pa je oboje v protestantovskih rokah.

Kako je prišlo do tega?

Luter in njegovi priverženci so vstali mej drugim tudi zoper češčenje ostankov svetnikov. K Lutrovi veri je pristopil neki sorodnik sv. Elizabete, grof Filip, tedaj poglavar dežele, v kateri je bila svetnica vmerla. Nji na čast so bili katoličani kmalu sezidali krasno cerkev, kjer je počivalo shranjeno v prej opisani dragoceni skrinji njeno truplo. Omenjeni Filip je pa hotel češčenje svoje sorodnice popolnoma zatreti. Zato je prišel l. 1539 na nedeljo po vnebohodu v tisto cerkev, ki so si jo bili že prilastili protestantje, dal se silo vломiti v skrinjo, vzel sam iz nje lubanjo s krono in kosti sv. Elizabete in jih dal zakopati na neki kraj, ki je ostal razen dveh oseb vsem neznan. Neki protestantovski poročevavec *) pravi, sklicevaje se na neke stare spise, da je dal Filip pomešati Elizabetine kosti z drugimi kostmi, in jih zakopati na različne kraje pokopališča sv. Mihaela pri cerkvi sv. Elizabete. Drugi protestant **) terdi, da je Filip Elizabetine kosti vzel iz skrinje „na nespoštljiv način“ ter jih dal nekam zakopati, l. 1554. pa jih je na zahtevo cesarja Karla V. zopet vernil cerkvi ter so bile potem položene najberže pod neko ploščo pod ilakom v bližini velikega altarja Elizabetine cerkve, pozneje pa so prišle v Kolin (Coeln). Večina ***) pisavcev se pa zлага v tem, da so ostanki sv. Elizabete zakopani bili in so skoro da še sedaj v njeni cerkvi na južni strani velikęga altarja, nasproti prvotnemu grobu.

Ko sem bil pred nekaj leti tam, sem vprašal ženo, ki mi je cerkev odperla, kje je sedaj truplo sv. Elizabete, pa je pokazala na dotično stran. Pravijo, tako je rekla, da tam le nekje.

Mogoče torej, da je kaj Elizabetinih kosti res tam zakopano. Več se za sedaj ne da terditi. Veliko napako je naredila protestantovska oblast l. 1854, ko so vsled povodnji morali verh

*) Heusinger: Geschichte des Hospitals Sanct Elisabeth str. 33.

**) Dr. Bücking: Die Kirche der hl. Elisabeth. III. Aufl. str. 48.

***) Mej temi tudi Alban Stolz.

druzega tudi tlak Elizabetine cerkve in obloke pod njim popravljeni. Tedaj so pri razkopavanju zadeli na neko ploščo, pod katero je bila svinčena rakev s kostmi. Imeli so jo za rakev naše svetnice. Oblast je pa preiskavo zabranila ukazavši vse nazaj zasuti. Neki katoliški znanstveni list *) je pred nekaj leti dobro opomnil: „Le toliko smo izvedeli, da tu nikaker niso vplivali družinski oziri spoštovanja (do ranjke), ampak bistveno-verski nagibi — nespametni strah, da bi se češčenje sv. Elizabete zopet zbudilo in bi se tako posestno stanje (t. j. cerkev Elizabete, vsaj en del) nazaj zahtevalo (za katoliško božjo službo)“. — Ravno ta strah podpira mnenje, da so skorej gotovo tam zakopane kosti sv. Elizabete, če ne vse, pa večina ali vsaj nekaj. Večina ali vsaj nekaj, pravimo, zakaj tam gotovo res niso vse.

Ker ni bilo po raznih omenjenih virih nikaker mogoče za terdno dognati, kje so ostanki sv. Elizabete in to tem menj, ker so sporočila stariših in novejših pisavcev tako različna in malo dokazana, pa smo zvedeli, da imajo Elizabetinke na Dunaju nekaj tistih ostankov, zato sem se obrnil tjakaj in p. gvardijan našega samostana na Dunaju mi je drage volje sporočil, da so tam sledeče svetinje sv. Elizabete: Elizabetinke imajo glavo in nekaj kosti — po spričevalu iz l. 1782 morate biti obe goleni (Schienbeine); ena lopatica (Schulterblatt) je v cerkvi patrov redemptoristov in neki veči del izmej kosti se hrani v zakladnici cerkve sv. Štefana. Pripomnil je pa v listu mej drugim tudi, da mu je pred nekaj dnevi naš p. postulator iz Rima poslal pismo s prošnjo, naj mu pošlje kaj ostankov sv. Elizabete, ker jih tam nimajo nič. Že to je nekako spričevalo, da so v Rimu prepričani, da imajo na Dunaju prave svetinje sv. Elizabete, drugače ne bi prosili na nje. Vedeli so pa lahko, da jih na Dunaju morajo imeti, ker piše zgodovinar p. Placidus Herzog že l. 1740 o njih, ko so bile še v cerkvi „Kraljice (angeljev) ali pri klarisah“. **)

Kako so dobili te ostanke na Dunaj? Na prošnjo opatinje jih je poslal tedanji najvišji prednik nemškega reda in oskerbnik

*) Wissenschaftliche Beilage zur Germania l. 1904. str. 144.

**) P. F. Placidus Herzog. *Cosmographia Austriaco-Franciscana* 1740, str. 777: »8. Ad arae dexteram: Caput et potior pars Exuvianum S. Elisabethae Regis Hungarorum Filiae«.

cerkve sv. Elizabete, avstrijski nadvojvoda Maksimilijan I. 1588 samostanski cerkvi reda sv. Klare. Da so to prave kosti sv. Elizabete je potrdil s pismom, ki je hranijo na Dunaju. Mej drugim piše proti koncu: „Da bodo torej vsakedo in vsi zares pobožni kristijani te ostanke in častivredne svetinje tudi tukaj na Dunaju v prejomenjenem samostanu ko resnične in gotove s pravo dostojno gorečnostjo spoštovali in s tem sv. Elizabeto pred obličjem Boga v večni blaženosti častili in jo za uspešno priprošnjo v potrebah vsega kerščanstva z neomajano vero prosili — zato smo mi to na ponižno prošnjo vredne gospe opatinje in cele družine imenovanega samostana hoteli potrditi s tem odpertim pismom v terdno zagotovljenje in spričevanje resnice“. To pismo je dano 14. februarija l. 1609 in poterjeno z lastnoročnim podpisom in velikim pečatom nadvojvode Maksimilijana.

Ker so redovnice sv. Klare tako dobile prave ostanke t. j. dei kosti (glavo in neketere večje kosti) sv. Elizabete, zato so vpeljale njen praznik v svoji cerkvi ali ga nadalje vsaj z večjo slovesnostjo obhajale. Že sedem let na to t. j. l. 1616. je podelil papež Pavel V. za ta praznik redovnicam sv. Klare in vsem vernikom popolnoma odpustek za dobo desetih let, njegovi nasledniki so pa iste odpustke nadalje poterjevali, kar se more dokazati z njihovimi pismi do l. 1690. Nadaljnih pisem ni, ker so jih nasprotniki v času, ko so pod cesarjem Jožefom II z drugimi tudi ta samostan zaterli, z drugimi rečmi vničili ali jih pa branjevkam prodali. Jožef II. je svetinjam vzel vso dragoceno opravo, nje same je pa, ker zanj niso imele nobene vrednosti, izročil samostanu Elizabetinek, ki so s pomočjo dobrotnikov in družih vernikov za glavo sv. Elizabete preskerbele novo sreberno krono za 202 goldinarja in za 640 goljdinarjev novo omaro, kamer je pomožni škof dunajski svetinje shranil.

Prednjica elizabetinskega samostana je namreč takoj prosila tedanjega dunajskega pomožnega škofa, da je preiskal svetinje in dotična pisma. Preiskava je dognala, da je obojno pravo. Na to je škof 15. novembra 1782. l. izdal pismo, iz katerega povzamemo samo poglobitno: „Vse smo dobro preiskali in prekusili in po spoznani pristnosti imenovanih kosti (t. j. glave in obeh goleni) smo jih položili z dostojnim spoštovanjem in pobožnostjo v štirikotno, od vseh strani kristaljno, s pravim

srebrom obrobjeno in umetno olepšano omaro, jo dobro zaperli, z nitjo iz erdeče svile povezali in sè svojim na erdeči pečatni vosek vtisnjenim pečatom od zadaj zavarovali v večje zagotovljenje o pristnosti imenovanih svetinj“. Potem dovoljuje v pismu, da smejo te svetinje v javno češčenje izpostavljati. Na koncu pa stoji: „V poterjenje tega smo to pismo lastno-ročno podpisali in sè svojim velikim pečatom poterdili“. *)

Ker so proti sredi preteklega stoletja (l. 1846) morali omaro nekaj popraviti, je tedanji pomožni škof dal potrebno dovoljenje in zopetno peterjenje. —

Sedaj smo večinoma na jasnem o ostankih trupla sv. Elizabete. Gotovo je, da imajo glavo (lubanjo) in dve večji kosti (goleni) Elizabetinke na Dunaju. O teh je dognano, da so prave kosti naše svetnice. Precej veliko kost (particula eximia ex ossibus) hranijo v zakladnici cerkve sv. Štefana, eno večjo kost (lopatico) imajo v cerkvi (Maria am Gestade) oo. redemptoristov tudi na Dunaju. Odkod so jih dobili ti in oni, nam ni znano, pa prav lahko je, da so iz cerkve redovnic sv. Klare prenesene tja v času Jožefa II. ali pozneje. Nadalje imajo par od one kosti, ki je v zakladnici cerkve sv. Štefana in eno kost od lehtí (Armbein) na Ogerskem, spodnja čeljust je skorej gotovo v bolnišnici sv. Jakoba v Besançonu**), nekaj manjših kosti ali odlomke imajo menda v Hanoveru, Vraclavi (Breslavi) in Kolinu.

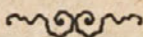
Iz prej povedanega pa moramo sklepati, da je več ali manj kosti sv. Elizabete še zakopanih v njeni cerkvi v Marburgu. Saj so vsa sporočila v tem edina. Čut spoštovanja do tako plemenite kneginje in slavne svetnice bi pač zahteval, da bi se dala stvar vsaj preiskati in če se dožene, da se dotične kosti res od trupla sv. Elizabete, bi tirjala pravica, da se položijo v zgodovinsko skrinjo, ki stoji prazna še sedaj v zakristiji Elizabetine cerkve. Vsak neznaten kamen in napis, vsak grob starih paganov natančno preiskujejo. Upamo, da bo prišel čas, ko bodo po nesterpnosti protestanta Filipa onečeščeni in in še sedaj v oblasti protestantov se nahajajoči ostanki naše velike svetnice tudi zopet na dostojnem mestu dostojno češčeni.

*) Glej: St. Angela-Blatt 1907 št. 11. Je länger, je lieber str. 443 in 444.

**) Mesto na vzhodnjem Francoskem, blizu na meji Švice. Ta čeljust manjka pri glavi, ki je na Dunaju pri Elizabetinkah, zato smo dodali zgoraj (»lubanjo«).

Če ščasoma še kaj bolj natančnega in glede neketerih omenjenih krajev še bolj gotovega izvemo, bomo radi povedali še raje pa popravili pomoto, ke bi se bila ketera iz knjig, iz katerih smo zajemali, vtepla v ta naš spis. P. S. Z.

Z misijonskega potovanja.

V Evingu pri Dortmundu na Zapadnem polju (Westfalen) so obhajali koncem meseca septembra t. l. sv. misijon, najprej Nemci v nemškem, potem Poljaki v poljskem, za njimi pa naši Slovenci v slovenskem jeziku. O prvih dveh ne bomo govorili; le o misijonu naših rojakov na tujem bodi tukaj nekoliko povedano.

Tamošnji župnik, terd Nemeč, ki se je pa za silo že nekoliko naučil našega jezika, je goreč in za katoliško življenje svojih župljanov, domačinov in tujcev, zelo vnet gospod. Naprosil je našega p. provincijalja, naj mu pošlje enega slovenskega patra, da bo imel za Slovence, ki jih je odraslih v njegovi župniji nad 150, sv. misijon. Dobrega gospoda niso strašili veliki stroški za dolgo pot. Hotel je tudi našim rojakom nakloniti obilne milosti sv. misijona kljub temu, da so nasprotni časopisi že poprej terdo napadli nemški in poljski misijon in je moral sklepati, da jim slovenski ne bo nič manj zopern.

Ko so zadnjo nedeljo v septembru Poljaki misijon zaključili, smo takoj Slovenci začeli. Poklicali smo Sv. Duha ter imeli na to pridigo in pete litanije M. B. z blagoslovom. Potem so bile tri dni vsaki dan po tri pridige; pred pridigo se je molil sv. rožni venec skupno v cerkvi; popoldne so bile vsaki dan pete lavretanske litanije z blagoslovom. Slovenci, posebno ženske sè Štajerskega, so pokazali pri tem, da jim domača pesem še vedno rada in gladko teče iz vernega serca. Tudi pred vsako pridigo in po pridigi so lepo zapeli slovensko misijonsko pesem. K sklepu so se zadnji večer misijona zbrali menda vsi naši ljudje. Deklice so prišle belo oblečene z venci na glavi in šopki in paljmovimi vejicami v rokah in se lepo razverstile pred aljarjem. — Škoda, da se bo ta naša nedolžna mladina potopila v nemškem morju; večina od njih slovensko le še

razume, govori pa ne več. Čez nekaj let bodo le imena še pričala, da so bili otroci slovenskih starišev, ki jih je pa skerb za boljši vsakdanji kruh odtujila našemu narodu. Pa še celo imena so že mnogi spremenili; prikrojili so jih po nemški pisavi.

Sklepna pobožnost je bila nad vse genljiva. Niti eno oko ni ostalo suho. Sè zahvalno pesmijo, ki so jo naši rojaki tudi v slovenskem jeziku zapeli in z blagoslovom s presv. R. T. so se misijonska opravila zaključila. Mnogi so se prišli zahvaliti p. misijonarju z milo prošnjo, naj jih kmalu zopet obišče. — Bog daj svoj blagoslov in obilno sadu!

Glede verskega življenja naših rojakov je pripomniti, da splošno še dosti radi molijo; ali službo božjo menda mnogi zanemarjajo. Iz tega sklepajo tamošnji domačini, da so tako slabo navado že od doma seboj prinesli. Seveda je ta sodba ueopravičena. Svet je pa h temu nagnjen, da po par slabih zgledih vse druge slabo sodi. Tako je neki gospod mislil, da je mej Slovenci versko-nravno življenje na zelo nizki stopinji. „Iz česa pa to sklepate?“ sem ga vprašal. „Slišal sem“, pravi, „da ima v Ljubljani skorej vsaki drugi mož po dve ali tri žene“. Zagotovil sem mu, da to sploh ni res; če je pa kedo v resnici tako daleč zabredel, ne gre iz enega ali dveh obžalovanjavrednih primerov sklepati na vse. — En Slovenec je v tamkajšnji župniji poročen s protestantovko, pred protestantovskim pastorjem, v katoliški cerkvi pa še ne. Otroci se vzgajajo seveda v Lutrovski veri. Neki drugi je samo pred državnim urednikom sklenil zvezo sè slovenskim dekletom, katoliško se pa noče dati poročiti, četudi mu je župnik obljubil, da mu stori brezplačno. Ali vse prigovarjanje je bilo dosedaj brez vspeha. Taki ljudje jemljó našim rojakom v tujini dobro ime, in delajo sramoto slovenskemu narodu. — Neki slovenski mladenič si je izbral tudi nemško protestantovsko dekle za nevesto. Obljubil je pa, da je ne vzame v zakon, če ne bo prej prestopila v katoliško cerkev. Bog daj, da bi deržal dano besedo.

Okoli dvajset Slovencev in Slovenek v tem misijonu ni prejelo sv. zakramentov. Zapeljani so po naukih socialjnih demokratov in slabih zgledih protestantov, s katerimi skupaj živijo in delajo. V tisti župniji je namreč 11.000 protestantov in le 7000 katoličanov s tujci vred. Vsled manjšine so tu katoli-

čani bolj stiskani in pri oblastnijah manj vpoštrevani. Marisketero krivico morajo molče terpeti. Protestantje so večinoma nemarni v verskem življenju. Njihova cerkev je tudi ob nedeljah navadno prazna. Slab zgled, razno prigovarjanje in zbadanje zapelje pa tudi neketere naše v versko mlačnost.

Naj dostavim še neketere opazke s pota.

Ko sem prišel v Eving, so me pozdravili kar trije soprobratje frančiškani. Še le tu sem zvedel, da so naši patri vodili tukaj tudi nemški in poljski misijon. Eden od njih je pri obedu pripomnil: „Denes bi lahko tu binkošti obhajali; v tako raznih jeziki bi lahko govorili“. „Gotovo lahko“, pravi drugi, „pa bi se nam godilo kaker onim, ki so zidali babilonski stolp“.

Na potu proti domu sem bil v našem samostanu v Paderbornu. Tu so lansko leto zgradili poleg samostana velik bogoslovski zavod za petdeset klerikov. Do tedaj so imeli kleriki radi pomanjkanja prostora svoja stanovanja tudi v podstrešju, sedaj imajo lepe zračne celice in prostorne dvorane za šolo.

Iz Paderborna me je vleklo na Vartburg, nekedanji dom sv. Elizabete, kjer sem pa bil že pred nekaj leti, kaker sem tudi v „Cvetju“ opisal. Tukaj, kaker tudi na nadaljnem potovanju, do Češke dežele, sem bil mej saškimi protestanti. Saksi se od protestantov, ki bivajo ob Renu in po „Zapadnem polju“ precej razlikujejo. Saksi so lahkomišljeni, do katoličanov nesterpljivi, pa silno radovedni. Na Saškem in Hesenskem se čutijo pač protestanti gospodarje; ob Renu in na „Zapadnem polju“ pa morajo s katoličani lepo mirno živeti, ker so ti v obilni večini.

Kaj prav posebnega se mi sicer tudi v sredi protestantov ni zgodilo, le ogledovali so me povsod prav radovedno ko nekaj nenavadnega. Neki svetni gospod, ki je v Jeni vstopil, se mi je vsedel ravno nasproti. Nekaj časa me gleda molče, potem me vpraša, iz keterega reda sem, kje sem bil, kam grem, ali morem v redu živeti, in ko sem mu vse pojasnil, se ni mogel načuditi, kako je mogoče v takem stanu zadovoljno živeti. Pripomnil je pa tudi, da v tem kraju še nikedar ni videl nobenega redovnika. Popotovaje skozi te kraje redovniki in duhovniki namreč navadno oblečejo svetno obleko. Po moji skušnji pa se vendar tudi v redovni pride skozi, če tudi morda ne brez kake sitnosti. Tako bi bil imel skoraj v mestu Gera, kjer smo

vsi izstopili. Kmalu se mi na kolodvoru pridruži stražnik, ki me vpraša, kam se bom peljal, odkod sem prišel, ali sem redovnik in iz katerega reda. Ko sem mu povedal, da sem frančiškan, vpraša, kaj sem delal na Vestfaljskem, ali nisem bil na misijonu? Odgovoril sem, da sem obiskal svoje rojake, in mož je zadovoljen rekel: „A, na obisku ste bili. Je že dobro!“ — Na obisku sem res bil; v Evingu sem na domu obiskal vse, kar sem jih dobil; ali sem tudi misijonaril, tega pa ni treba vedeti vsakemu, posebno takim ne, ki bi mi zato sitnosti delali.

Vse te radovedneže moške in druge ženske je pa prekosiła neka gospa na kolodvoru v Plauen, kjer sem moral tri ure čakati na drugi vlak. Bila je ravno noč mej zadnjim septembrom in prvim oktobrom. To noč začinja na železnicah nov vožnji red. Že poprej sem si določil po septemberskem redu ure odhoda vlakov, za ta kraj sem si zaznamoval berzovlak, ki bi me potegnil v Heb. *) Pa ravno to noč je ta vlak prenehal voziti in sem tako moral čakati cele tri ure. V nekako tolažbo mi je bilo to, da nas je bilo več takih nesrečnih. — Ker je bila noč in tudi, da bi si pregnal dolg čas, sem položil svoj kovčeg na mizo, čezenj pogernil plašč, sedel na stol in naslonil se na tako pripravljeno posteljico. Kar se približa tisti mizi prav počasi bolj priletna gospa; nekaj časa me stoje opazuje in ogledavši me od vseh strani sede na stol poleg mojega, me potegne za široki rokav in skerbno vpraša: „Čujte, kam se bote peljali?“ Mene je posilil smeh. „V Heb“, odgovorim. „Ah! v Heb se peljete? Hvala lepa!“ pravi radovedna Evina hči in odide. —

Ob devetih dopoldne sem prišel v Heb, kjer sem v frančiškanski cerkvi opravil sv. mašo in ostal tam pri obedu. Cerkev je dovolj snažna, samostan velik, pa potrebuje mnogo poprav. Tam sta samo dva patra in dva brata lajika.

V Pragi sem ogledal veličastveno cerkev sv. Vida, ki pa še ni gotova. Pravijo, da bo delo doveršeno v petih letih. —

Kapucini v Pragi imajo kapelico, popolnoma tako, kakršna je Marijina hišica v Loreti. Iste slike, iste barve in razpoke se vidijo tu, tako, da je po nji lahko natančno vedeti, kakšna je loretanska Marijina hišica. V cerkvenem zakladu pa hranijo razen družih dragocenosti zlato monštranco, v kateri

*) Češko: Cheb, nemško Eger.

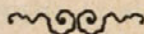
je vdelenih neki nad šest tisoč dijamantov. Cenijo jo na šest milijonov kron. —

Frančiškanke imajo v Pragi sv. Rešnje Telo izpostavljeno v vedno češčenje. Pred nekaj leti so spremenili nekedanje stanovanje znanega nasprotnika katoliške cerkve profesorja Masaryka v kapelico in sedaj imajo dan na dan in tudi dve noči v tjednu v tisti kapelici češčenje Najsvetejšega v zadoščenje za pregrehe, s katerimi žalijo brezbožni slobodomiselci dobrega Boga.

Druzega v lepi „zlati“ Pragi, ki se tolikanj odlikuje po svoji krasni legi, nisem za sedaj ogledoval, ker sem bil že prejšnja leta dvakrat tam.

Iz Prage sem se polagoma vračal domov spominjajoč se pregovora: „Povsod je dobro, doma pa najbolje“.

P. S. Z.

Drobtinice.

P. H. R.

Potolaži se!

Neketeri terpini tožijo: „Kako slabo je zame! Britkosti in otožnosti imam čez glavo!“

Ali za nje je to dobro! Tožijo sicer: „Dobro bi bilo, ke ne bi bil jaz sam vsega tega kriv!“ Jaz pa ti pravim: „Naj si sam si nakopal te križe, ali pa ne, bodi prepričan, da ti je Bog poslal to terpljenje; zahvali se mu za nje, prenašaj je vdan v njegovo svežo voljo!“ Pa pravijo nadalje: „Ali verh vsega družega terpljenja čutim v sebi veliko suhoto in temo duhá“. Jaz pa pravim: „Prenašaj poterpežljivo tudi ta veliki križ, ker je za te mnogo bolj koristna ta nadloga kaker pa še tako velika čutna duša sladkost“.

Po žalosti radost!

„Žena, kaj se jočeš? koga iščeš?“ Ona (sv. M. Magdalena) pa, misleč da je vertnar, mu reče: „Gospod, ako si ga ti odnesel, povej mi, kam si ga del, in jaz ga bom vzela“.

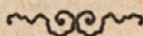
Jezus ji reče: „Marija!“ Ona pa mu rečn obernivši se: „Rabboui“ (kar pomeni učenik). Ev. sv. Jan. 22. 15. 16. — Mili prizor za vsako kerščansko dušo, ali posebno za terpečo! Kaker je bila sv. M. Magdalena nepopisno žalostna cel čas terpljenja in smerti Zveličarja, tako se je njeno serce napolnilo nezmerne radosti, ko jo je Jezus tako milo nagovoril. Prav tako se bodo tudi vsi na tem svetu v voljo božjo vdani terpini v radosti topili, ke bodo pred sodnika, milega Jezusa, stopili!

Oveseljena.

Akoravno ni verska resnica, da se je božji Zveličar po vstajenju od smerti svoji prežalostni Materi prikazal, vendar to terdijo mnogi cerkveni in pobožni pisatelji, ter razna razodevenja svetim in pobožnim dušam.

Jako priserčno opisuje ta prizor čast. Marija iz 'Agrede, v prelepem svojem „Skrivnostnem mestu božjem“.

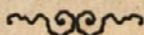
Mi, duhovni otroci sv. očeta Frančiška, spominjamo v serafinskem rožnem vencu to, šesto radost brezmadežne naše Matere.

Iz Komende.

18. septembra t. l. se je pri nas kanonično vstanovila podružnica tretjega reda sv. Frančiška po pč. patru vizitatorju p. Ananiji Vračko iz Kamnika. Na novo je bilo sprejetih 21 sester, tako da šteje podružnica v Komendi z onimi, ki so že prej pridno hodili k shodom v Kamnik, skupaj 140 bratov in sester. Vodi jo prečastiti gospod župnik Valentin Bernik.

Rihard Smolej, kaplan.

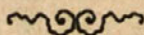
Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo br. Mihael Brulječ, lajik 1. reda sv. Frančiška, † na Sv. Gori 8. okt. 1910; pokojni

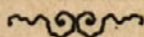
udje III. reda skupščine goriške: Ana (Marija) Jakin iz Cerovega, Marija (Terezija) Rejec iz Otaleža, Rozalija (Marija) Palmin iz Št. Viške gore; mariborske: Helena Hirschmann, Elizabeta Donik, Marija Drexler, Marija Rajšp, Terezija Gmajner, Jožef Stupan, baronesa Hermina Teuchert, Marija Križanič, Jozefa Kossér, Regina Legat, Ana Nedok, Suzana Potočnik, vse iz Maribóra, šolska sestra S. M. Koleta Matjašič † 3. sept. 1910 v Mariboru, Elizabeta Jager od Sv. Jakoba v Slov. gor., Jera Bombek od Sv. Marjete niže Ptuja, Uršula Jeremič od Sv. Miklavža pri Ormožu, Johana Efferl in Janez Proner iz Jarenine, Pavel Ferik in Anton Saletzl iz Vuzenice, Marija Vivod iz Prihove, Helena Weinberger iz Ribnice na Pohorju, Miha Senčnik od Sv. Petra pri Mariboru, Elizabeta Slanič od Sv. Marjete ob Pesnici, Jera Klemenčič, Marija Kokolj, Marija Murko, Apolonija Krepek, Ana Grajfoner, Marija Partlič, Marija Krušnik, vse od Sv. Barbare pri Vurbergu, Ivan Šrajner in Marija Senčar iz Ljutomera.

Dalje se priporočajo: J. K., da ne bi zašla, da bi sveto vero prav spoznala in ponižna ostala; Jožef in Marija Pavlin za srečno zadnjo uro; neka tretjerednica, ki že delj časa boleha, da bi ozdravela, če je volja božja; neka druga oseba za pomoč božjo v dveh hudih stiskah; neki mladenič, ki je zgubil pravo pot dušno in telesno, da bi spregledal v enem in drugem oziru; J. K., župnik v pokoju, za ozdravljenje.

Zahvalo za vslišano molitev

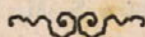
naznanjajo neki tretjerednik iz Ljubljane za odvernjenje neke časne skerbi ter za srečno prestano operacijo, amputiranje noge, ketera ga je že 22 let bolela; A. B., da je neka oseba spoznala svojo krivico ter se ponižala; neki mladenič iz Maribora, da je bil po obljubljeni devetdnevnici ozdravljen hude bolezni; neka tretjerednica za spolnjeno obljubo; neka druga za podeljeno milost; neka tretjerednica iz Kamnika, da je dobila povernjen denar.

Za kitajski misijon.

Iz Begunj pri Cerknici smo prejeli v dar 20 K, od katerih prideržimo 2 K po želji poslavca za prihodnji tečaj „Cvetja“, 18 K pa odpošljemo za kitajski misijon.

Rimsko - frančiškanski koledar za leto 1910.

Mesec december ali grudn

1. četrtek: — 2. petek (post): spomin vseh rajnih treh redov sv. Frančiška; sv. Bijana, d. m. 3. sobota: sv. Frančišek Ksaverij, sp. 4. nedelja, 2. adventna: sv. Peter Krizolog, šk., c. u.; sv. Barbara, d. m. 5. ponedeljek: bl. Humilj Bizinjanški, sp. 1. r. sv. Saba, opat. 6. torek: sv. Nikolaj, šk. 7. sreda (post): sv. Ambrož, šk., c. u. 8. četrtek: brez madežno spočetje bl. dev. Marije. V. O. P. O. 9. petek (post): sv. Silvester, opat; bl. Ivana Sigenjska, d. 3. r. 10. sobota: prenesenje hišice bl. dev. Marije; sv. Melkijad, p. m. 11. nedelja, 3. adventna: sv. Damaz, p. 12. ponedeljek: najlenje trupia sv. Frančiška. 13. torek: sv. Lucija, d. m. 14. sreda (kvaterna, post): sv. Gregor, čudodelnik šk.	15. četrtek: osmina brezmadežnega spočetja bl. dev. Marije. 16. petek (kvaterni, post): sv. Evzebij, šk. m. 17. sobota (kvaterna, post): bl. Margarita Kolumenska, dev. 2. r. 18. nedelja, 4. adventna: pričakovanje poroda bl. dev. Marije. 19. ponedeljek: bl. Konrad, sp. 1. r. 20. torek: sv. Jozafat, šk. m. 21. sreda (post): sv. Tomaž, apost. 22. četrtek: bl. Hugolin, pušč. 3. r. 23. petek (post): bl. Nikolaj Faktor, sp. 1. r. 24. sobota: božična vigiliija (post). 25. nedelja: Božič. R. P. V. O. 26. ponedeljek: v. Štefan, m. 27. torek: sv. Janez ap. in ev. 28. sreda: nedolžni otročiči. 29. četrtek: sv. Tomaž, šk. m. 30. petek mej božično osmino. 31. sobota: sv. Silvester, papež.

Srečno novo leto 1911!

Pazimo nadalje na izveršno natančno razločevanje mej aoristom in imperfektom. Aoristi: pride, da, pojdo, vznenavideše, vzljubiše, približaše, stvoriše so vsi perfektivnih glagolov, le delaše je durativnega, kar pa aorista ne izključi. Mikl. synt. 788 pravi: „Der aorist wird nicht etwa bloss von pft., sondern auch von ipft. verben gebraucht“. Podobno uči na str. 786: „Das imperfect wird asl. nicht etwa bloss von imperfectiven, sondern auch von perfectiven verben gebraucht“. Tako imamo torej tudi v naših spominikih imperfekte durativnih in perfektivnih glagolov: stradaho, tepehu, pečahu, tnahu, vešahu in: rastrgahu, natrovehu, napojahu, obujahu, odeahu, posecahu, ṣgreahu, vvedehu, utešahu.

Morda se bo vgovarjalo tudi tukaj: Vse iz stare slovenščine! Ali kako je to, da vendar ni nobene prave staroslovenske oblike vmes? Niti enega primera staroslovenskega „polnoglasja“: stradaho, tepeaho itd.! Vse tako lepo dosledno skerčeno: stradaho, tepehu itd.! Pa, kaj ne, kaj pa: odeahu, ṣgreahu? — Tudi to je popolnoma dosledno skerčeno iz: odêjaah_ā, ṣgrêjaah_ā, kaker napojahu, obujahu iz napojaah_ā, obujaah_ā. In tnahu stara cerkvena slovenščina celo ne pozna ne. Učenjaki izvajajo to obliko iz ṭti, ṭnā. Ali to bi dalo pač ṭnêah_ā, skerčeno po glasoslovju friz. spominikov tnehu; tnahu je iz tnatī, od koder tudi naše tnalō t. j. bruno, ki se na njem derva sekajo. In znamenito, kako nam ravno ta beseda ono pojasnjuje; kaker od ṣci: ṣkati ṣkalo, tako od -ṭti: tnatī, tnalō, prim. tudi -j̣ti: jemati.

Naj omenim še aorist-in imperfekt glagola byti v friz. spominikih. Aor. bih, stsl. byḥ, bi (pisano enkrat bui), stsl. bysṭ, in bim, stsl. biṃ se rabi ṣtisto razliko v pomenu, kaker v stari cerkveni slovenščini. Tudi imperfekt stoji na svojem mestu, kjer ga zahteva misel; znamenito je, da je po obliki stsl. II. s končnicami sigmatiškega aor.: be, stsl. bē; beše, stsl. bēšē. Imperfektivno deblo bē imamo najberž tudi v part. bevši: „na sem svete bevši“ t. j. po preteklem bivanju na tem svetu; tako bi ta oblika namestu navadne bivši, stsl. byṿšu, kazala prav posebno tenak čut za način dejanja. Pa naj si bo to tako ali ne, vernimo se k sedanjiku.

Edini po pomenu pravi sedanjik je praesens effectivum; vsaki drugi praesens pomeni le ali trajanje ali doveršenje dejanja, katerega čas je več ali menj očitno iz okoliščin. Nedoveršniki, v naših spominikih hoću, verujo, pomnju, isko (iščem), pomenijo da sem dozdam hotel, veroval, pomnil, iskal in da bom tudi nadalje. Doveršniki: zadeneš, vzoveš, narečem se, načnem, vsedli, počtete, poščediši pomenijo, da se to kedaj zgodi, kedáj, je treba vedeti iz okoliščin, v našem primeru v prihodnje. Da te oblike same na sebi niso futura in bi se mogle rabiti tudi za preteklost ali za nedoločen čas, sem že pred leti menda zadosti terdno dokazal. Da so se rabile ob času friz. spominikov navadno za prihodnji čas,

je res; po Goriškem, Beneškem in Ogerskem se rabijo tako še zdaj. Po večini našega krajinskega naroda se je pa ta raba, kaker v her-vaščini in bolgarščini, jasnosti na ljubo opustila. Da je tega nemščina kriva ni dozdej še nihče dokazal.

Sploh jaz ne vidim v friz. spominikih razen v grafiki in morda v kaki posamezni besedi (kaker uz mazi), nobenega nemškega niti kakega drugega tujega vpliva. Le v dveh primerih bi se vtegnilo z nekoliko pravico misliti, da prevajavec ni zadel prav prave strune, II. 21: okle vetam in II. 38: nesem; pričakovali bi bili: okle ve-ta v am, nosim. Vender morda tudi ta spotika ni popolnoma opravičena; če stvar dobro premislimo, bi bilo okle vetav am, nosim preveč rečeno. Brata ne okle vetavamo (ne obrekujemo) zmirom in kaker iz navade; le v posameznih primerih se morda zgodi, da ga „okle vetam o“ ali obrečemo. Tudi svetnikom ne nosimo zmirom obetov t. j. obljubljenih darov, temuč le katerikrat jim jih „nesemo“.

Mimogrede bodi tu omenjeno, da ni prav prevajati „obeti naše“, kaker se je storilo, sè „sacrificia nostra“. V kerščanski cerkvi gre „sacrificium“ le Bogu, ne pa svetnikom, in ta „sacrificium“ je edino le daritev sv. maše; „obeti“ pa so „obljube“ in dalje obljubljeni darovi, kakeršni se še dandanašnji semtertja neso v cerkev o prazniku patrona ali drugih prilikah. Taki darovi so, ali so bili pred kaj leti n. pr. Materi Božji povesmó prediva ali merica žita, sv. Antonu mlado prasetcé itd. Take darove misli pač tudi frizinški pridigar, in če pravi, da jih „nesemo“, ne da jih „nosimo“, se moramo le čuditi njegovemu pravemu čutu za to, kar je resnici bliže in primerniše.

(Dalje prih.)

Cvetja z vertov sv. Frančiška XXVIII. tečaj.

S prihodnjim zvezkom začnemo z božjo pomočjo spet nov tečaj »Cvetja«. Vabimo torej vse naše dosedanje ljube bravece, naj berž ko mogoče ponove svoje naročilo in pridobe, koliker le morejo, novih naročnikov. Upamo, da se nihče ne bo kesal, ako si »Cvetje« naroči, in nikomer ne bo škodilo, kedor ga bo bral in po njem vravnaval svoje življenje. Mnogo imamo lepega in koristnega povedati. Nadaljevala se bodo »Tolažila sv. vere«, nadaljevalo življenje bl. Bernardina Feljterskega, zveršiti mislimo zgodovino naše Kostanjevice. 6. prosinca 1911 se dopolni sto let, kar prebivajo na Kostanjevici redovniki sv. Frančiška. Naj bo torej novi tečaj »Cvetja« nekaj jubilejni dar Bogu v zahvalo za dobrote in milosti, ki smo jih tu prejeli mi in naši blagi predniki. Še več drugih spisov smo namenili za novi tečaj, zlasti imamo mnogo povedati o zadnjem tretjerednem shodu v Inzbruku, kaj spominov z jeruzalemskega romanja od enega naših najstariših naročnikov, popisovalo se bo življenje svetega tretjerednika, kralja Ferdinanda, ponovilo kaj iz zgodovine sv. obhajila itd. itd.

Naročnina ostane dosedanja in naj se pošilja, kaker je povedano spod na prvi strani vsakega zvezka. Novim naročnikom priporočamo tudi letošnji tečaj.